

מראי מקומות- זבחים ס"ו

- (א) ומאי לא יבדיל, אין צריך להבדיל- הק' האילת השחר, א"כ מה ס"ל לכל הני אמוראי דלעיל, לכאור' משמע דס"ל דלא יבדיל היינו דאסור להבדיל. וא"כ, למה אינו פוסל אא"כ עושה מיצוי וכדו', הרי הקפיד התורה שלא יבדיל, והא הבדיל. ולמה צריכין לכולהו לבאר למה דומה למעשה עולה, הרי בלא"ה ג"כ, הא אמרה תורה דאסור להבדיל. וע"ש מש"כ לתרץ, וצ"ע כוונתו.
- (ב) הכי השתא, התם כיון דכתי' בעל הבור ישלם וכו'- הק' האילת השחר, מהו הראי' מזה, הרי שפיר מצינו כה"ג, דחייב לשלם אע"פ שאינו צריך להסיר המזיק, כמו פותקין ביבותיהן, וא"כ הכא נמי י"ל דכל בור יהי' כן, והניח בקו'.
- (ג) מכדי, כתי' והקריבו וכו'- פרש"י, ע"כ אי"צ להבדיל קאמר, דאם כוונתו דאסור להבדיל, א"כ מהכ"ת לומר דהקריבו בא לחלק ולומר דעולת העוף צריך הבדלה, אולי כוונת הפסוק הוא רק שאין איסור להבדיל, אע"כ דכוונת הפסוק לומר דאין צריך להבדיל, וא"כ מה דכתי' והקריבו היינו דעולת העוף צריך הבדלה. והק' רעק"א, דלמא באמת כך הוא, דחטאת העוף אסור להבדיל, ואין איסור להבדיל עולת העוף, והניח בוד' יאיר עיני. וע"ע בטהרת הקודש שהק' כן, ע"ש מש"כ לתרץ.
- (ד) ת"ר עולה אע"פ שמיצה דם הגוף ולא מצינה דם הראש- עי' בחי' הגרי"ז דהעיר דמהכ"ת לומר שיש ב' דינים, א' של הראש וא' של הגוף, והרי כפשוטו הכל דם הגוף הוא (ובשלמא להראב"ד דס"ל דהדרשה דדם כולו היינו דם הגוף והראש, ע"כ יש ב' חלקים, אבל לפרש"י דדם כולו היינו דצריך כל הדם, מהכ"ת שיש ב' חלקים של דם הגוף בכלל), ע"ש מה שביאר בזה.
- (ה) חטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת כשירה- הק' השפת אמת על לשון המשנה, דמשמע שהוא כשרה בדיעבד, אבל לכאור' כזה הוא עיקר מצוותה לכתחלה, וא"כ למה נקט לשון זה. ותי' דאולי כוונת המשנה הוא דהי' דעתו לשם חטאת בהמה, וקמ"ל דשם חטאת א' הוא, ולא מיפסל משום שלא לשמה בזה.
- (ו) למעלה כמעשה כולן פסולה- פי' תוס', היינו באכילה, אבל בעלים נתכפרו לשמואל דאמר לעיל דכיון שהגיע דם למזבח נתכפרו בעלים, דכשלא במקומו כמקומו דמי. אולם עי' בשטמ"ק דכ' דעוד י"ל דלא קאמר שמואל אלא בזבחים, אבל בעוף לא, דקרא דמייתי לעיל בזבחים מיירי. וכל זה לענין חטאת העוף, אבל לענין עולת העוף שנעשה למטה, עי' בחזון איש (ד', א') שכ' לחלק בין חטאת העוף ובין עולת העוף, דבעולת העוף י"ל דמודה שמואל דלא נתכפר הבעלים, משום דכיון דגם מליקה צריך להיות נעשה למעלה, א"כ י"ל דלא שייך כאן כיון שהגיע דם למזבח כיפר, כיון דהקפידה התורה על כל עבודתה שתהא למעלה.
- (ז) עשאה למטה כמעשה כולן פסולה- כ' הלקוטי הלכות (זבח תודה ד"ה עשאה) דמבואר בתוס' בריש קינין דהיינו אפי' אם לא עשה אלא המליקה למטה, וכן הוא דעת הרז"ה והרא"ש שם, וכן הוא בתוס' לעיל סה:, וכן מבואר בסוגיא דחולין דף כט:.
- (ח) נימא דלא כראב"ש- הק' השלום רב, לפי האמוראים לעיל (סה:): דהיו אופנים דלא נח' ראב"ש ורבנן, א"כ מהו קו' הגמ', לוקמי' באופן דמודה בה ראב"ש. ובאילת השחר תי', דהי' משמע להגמ' דעושה מעשה חטאת לגמרי חוץ מזה דשינה לענין הבדלה, דהבדיל ב' סימנים לגמרי, וא"כ ע"כ מיירי שחתך רוב בשר אחר סימן א', וכן דשהה בין סימן לסימן, ולכן ע"כ דמתני' הוא דלא כראב"ש. וע"ע בשיעורי ר' משולם דוד שתי' דע"כ סוגיין אתי כפי ר' ירמיה, דס"ל שם

חטאת העוף

דאין מועלין בהן, אבל מ"מ ה"א דלגבי זרים
עדיין קדשי ד' הם, ולכן לזר עכ"פ יהי' שייך
מעילה, קמ"ל. וכ' דאולי זהו כוונת רש"י
במש"כ דאין כאן מעילה "אפי' לזר", דהיינו
דבא להדגיש דזהו חי' המשנה.

(ב) ומה אם חטאת שאין מועלין בה לשמה,
כששינה את שמה מועלים בה, עולה
שמועלים בה לשמה, כששינה את שמה אינו
דין שימעלו בה- הק' האילת השחר, איזה
ק"ו הוא זה, הרי מה שמועלין בחטאת
כששינה את שמה, היינו משום דנפסלת,
וא"כ איך שייך ק"ו לומר דאם שינוי השם
שגורם פסול מועלין בה, כש"כ שינוי השם
שאינו גורם פסול יש בה דין מעילה, והניח
בקו'.

דלפי ראב"ש בכל אופן מותר להבדיל, וא"כ
ממילא ע"כ סוגיין דלא כוותי'.

(ט) **עולת העוף דשני במאי, אילימא דשני
במליקה, וכו'-** הק' השפת אמת, אפי' בלא
קו' הגמ' דלימא דלא כר' יהושע, תקשי למה
אינן מטמאין בבית הבליעה, הא אם שני
במליקה, נמצא דלא מלק אלא סימן א', וא"כ
נבילה היא, ולמה לא יהי' טמא בבית
הבליעה, דהא מליקה זו לאו כדין הוא, וא"כ
לכא' הו"ל כמליקה בחולין, ולכן אינו כלום
ונבילה היא. וכ' דעכ"פ מוכח מכאן כמ"ד
דשהיי' אינה פוסלת בין הסימנים, אבל עדיין
אינו מיושב כל הצורך, דאכתי למה אינו
פסול כיון דלא גמר המליקה בהבדלה, והניח
בקו'. וע' באילת השחר דכ' לתרץ דאולי מה
שצריך למלוך סימן השני, אי"ז חלק
שמוציאתו מידי נבילה, שהרי כבר מת לאחר
שנחתך סימן ראשון, וא"כ מה שמלק סימן
שני הוא דין במצות מליקה, אבל לא דהוי
חלק ממוציאו מידי נבילה, וא"כ שפיר י"ל
דאינו מטמא בבית הבליעה.

(י) **לא, דשני בהזאה-** דהיינו, דמיצה במקום
שהי' צריך להזות. והק' בשיעורי ר' משולם
דוד, א"כ ברישא דאי' דעשה מעשה עולה
לשם עולה, ע"כ מיירי דמיצה במקום שהי'
צריך להזות. והק', דא"כ מה שייך לדון אהא
דעשה שלא לשמה, הרי לא עשה מעשה
חטאת העוף בכלל, וא"כ מה לי אם מחשבות
שלו ג"כ לא היו לשמה. ולכא' צ"ל דבבא זו
דעשה מעשה עולה לשם עולה היינו דשני
במליקה (דהיינו בסימן ראשון, דעדיין לא
הי' שום שינוי כלפי המעשה). והוסיף
דלפי"ז צ"ל דמה דאמרי' כאן דשני בהזאה,
היינו רק הבבא דעשה מעשה עולה לשם
חטאת, אבל הא דעשה מעשה עולה לשם
עולה, היינו דוקא בשינוי במליקה, וע"ש מה
שהק' בזה והניח בצ"ע.

(יא) **ומועלין בהן, חוץ מחטאת העוף שעשאה
למטה כמעשה חטאת לשם חטאת-** הק'
האילת השחר, למה צריכין לומר דאין
מועלין בזה, הרי עשאה כמצותה, והתורה
אמרה דהכהנים יאכלוה, וא"כ ודאי דאין כאן
מעילה. ותי' דאה"נ, לגבי כהנים אין חידוש